

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1.50 • Polletna naročnina Din 15.—
Celoletna naročnina Din 30.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepsž) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čec)

Ljubljana, 5. nov. 1936

Leto III — Številka 6

Fronta Moskve Protikomunistična fronta

Moskovsko fronto je mogel oživotvoriti edinole prodoren, iznajdljiv in do skrajnosti zvit židovski duh. Da bi si zagotovil duhovno in predvsem gospodarsko nadmoč nad našim planetom še vnaprej, četudi jo je kot velekapitalist, veleakcionar in kot lastnik največjih finančnih trustov vsaj moralno že izgubil, si je moral izmisliti nov sistem. Tak sistem, ki bo vseboval navidezno rešitev najtežjih sodobnih vprašanj in bo slonel na močni množični opori delavskih in srednjih slojev. Z ogromnimi finančnimi sredstvi, z ogromnim aparatom šolanih agitatorjev je židovsko-komunistični sistem že sprožil v svetu vrsto krvavih klanj, številne vrste delavskega ljudstva so že zanj izkrvavele na bojiščih, meneč, da se bore za svojo lastno korist.

To so zakulisne sile, ki vodijo zadnje čase živahno delovanje ljudskih front, oziroma kjer je borba že dosegla vrhunec, zalagajo svoje prisaše z vojnimi potrebščinami. Ljudska fronta najde vedno kaj takšnega, kar razburja živce, kar spravi na noge široke množice, kar kuha nezadovoljnost, neti sovraštvo. Vendar pa ne gre nikdar v podrobnosti, skrbno skriva resnične vzroke svoje borbenosti, govori le o občeloševskih, splošnih narodnih ali delavskih pravicah, vsiljuje svojim nasprotnikom borbo na takem polju, kjer je ali sploh ne morejo sprejeti, ali pa se osovražijo, če jo sprejmejo. Ljudska fronta stavlja n. pr. zahteve po velikanskih javnih delih, po novih kolodvorih, bolnišnicah, šolah itd. in sicer v taki meri in obliki, da so, čeprav so potrebne, vsaj v doglednem času neizvedljive. Če njihov nasprotnik te zahteve podpira, ga hitro prelicitirajo s še večjimi zahtevami. Takšno licitacijo ljudskofrontarji lahko mirno sprejmejo, ker prvič ne nosijo nobene odgovornosti za izvedbo postavljenih zahtev, drugič pa jim za izvedbo itak ni bogve kaj, saj jim gre le za razburjanje živcev, za »zainteresiranje širokih množic«, za pridobitev ljudskega zaupanja, ki bi reklo: da, ti so pa za nas.

Protikapitalistična fronta?

Ljudska — pravilno moskovska — fronta ne gre v podrobnosti; vsa borbenost ji je nekam nejasna, meglena. Nejasna je tudi protikapitalistična borba, ki da jo komunizem vodi. Ljudska fronta zahteva monopol nad socialnostjo. Za kapitalistično ali vsaj buržujsko-fašistično proglasi vse, kar se bori proti njej ali komunizmu. Poglejmo, če je to ravnanje upravičeno.

Komunistična kritika kapitalizma je silno nejasna, šlagersko agitatorska, razdiralna, ne pa solidno znanstveno in strokovno utemeljena. Mi točno vemo, da predstavlja največje zlo tisti zgodovinski dani sedanji kapitalizem, ki pod vplivom gospodarskega liberalizma ne priznava nobene meje, nobene socialne vezanosti in ga vodi le osebna korist ter nebrzdana konkurenca. Masa, ki je padla v vplivno območje rdeče fronte, kapitalizem res da na lastni koži čuti, ima pa zelo medle pojme o pra-

Tako imenovana »protifašistična narodna fronta«, »fronta proti vojni in fašizmu« je strasila po raznih časopisih kakor »Ljudska pravica«, »Akademski glas« itd.

Ta gesla je vrgla v svet kominterna, ki je imela svoje eksponente na naši univerzi najpозnejše od l. 1931 naprej: saj so sipali komunistične letake po vseh predavalnicah, avlah in društvenih lokalih izven univerze. Podpisani so bili od »Komunistične stranke Jugoslavije« (Ljubljanski univerzitetni komitet). Od novembra 1932 naprej je izhajalo tajno glasilo komunistov: »Rdeči signali«, 2 leti redno vsak mesec za cilj svoje borbe so proglasili: »Za delavsko-kmečko sovjetsko republiko Slovenijo«. Maloštevilna komunistična klika se je skrivala za akademsko svobodo in zahtevala, da je drugi akademiki ne razkrinkajo, češ da bi bila to podla denunciacija. Ta klika je skušala dobiti vodstvo v vseh akademskih zastopstvih in akcijah, govorila vedno o »revolucionarnem vrenju med študenti«, skušala zvabiti tudi del katoliških akademikov v svoj tabor, predvsem pa se je zahrbtno vtihotapila v razna akademska društva: v Triglav, Jadran in tudi v naša.

Vkljub pozivom na kolegialnost so »Rdeči signali« denuncirali katoliške akademike ter jim očitali zveze »ne le z Vatikanom, temveč tudi z Dunajem, Heimwehrom itd.« Dovolili so si celo tele izpade: »Kristus kralj nima niti potrebe niti ambicije, da bi vladal ... na ljubljanski univerzi ... Izmozgano delavno ljudstvo ... bo poglano v nebesa Kristusa Kralja.« Uporabljali so izraze kot: izdajska politika, lažnjivci, denuncianti ... banda. Rektorja Slaviča so blatili: da »stoji zvesto v službi Belgrada in Rima ...« Silno so se razburjali, ker so katoliški akademiki odločno odklonili diktaturo komunistov, ki so hoteli pod lažnjivo firmo »slovenske antifašistične fronte« voditi »borbo za ekonomske interese slov. študentov, za akademsko svobodo in avtonomijo slovenske univerze, za pravice slov. naroda in slovenske kulture in za popolno gospodarsko in politično samostojnost Slovencev« itd. V »antifašistično komunistično fronto« so l. 1934 vabili »vse slovenske nacionalne revolucionarje, vse marksiste in ostale poštene akademike ...«

vih vzrokih kapitalističnega izžemanja, ve samo to, da mora nekoč razbijati in pobijati ter gleda svoj morebitni vzor v najlepših barvah naslikani daljni Sovjetiji.

Komunistična kritika kapitalizma je nadalje nezadostna, ker je enostranska, ker je naperjena na zgolj tehnično, zunanjo plat nezdravega kapitalističnega sistema, ne pa na izvor vsega zla, na notranje nezdravo bistvo, na materialističnega duha, ki vodi ves kapitalizem in je zakrivil današnje zlo.

10. januarja 1934 je izšel letak z besedilom: »Mi, bivši Triglavanci, bomo nadaljevali borbo v ostri fronti proti vsem fašistom in klerofašistom v zavesti, da so vrste progresivnih študentov vedno številnejše. V okt. 1934 je izšel letak s podpisom: »Združeni slovenski revolucionarni študentje«, ki je propagiral za komunizem. Pa tudi »Klub neodvisnih akademikov Mladi Triglav« je izdal letak s podobnim besedilom.

Komunizem na univerzi je pogazil vsako sled morale in tovarištva. S tem pa, da je zlorabil dobro vero katoliških akademikov ter za njegovim hrbtnom pod firmo »slov. fronte« širil komunizem, je spravil vso našo univerzo v nevarnost.

»Akademski glas«, ki je začel izhajati leta 1933, je dolgo zakrival svoj pravi obraz. Proti komunizmu, ki je v tako očitni obliki nastopal na univerzi, nismo nikdar brali žal besede, končno je jasno pokazal svojo marksistično smer, zagovarjal odpravo plodu, hvalil »Sodobnost« in »Književnost«, se boril proti katoliškim akademikom itd.

Akademska zveza je morala končno načelno odkloniti »Akademski glas«, ker je pisal prikrito ali odkrito v marksističnem, materialističnem in protikrščanskem duhu.

Društvo »Mladi Triglav« je nadaljevalo tradicijo »Akademskega glasa« in je hotelo voditi borbo »proti šolninam, taksam, uredbam, za dotacijo univerze, za nove inštitute, za novo slovensko univerzo, za študentski dom, za menzo itd., itd. pod firmo slovenske skupine (da se diferencira od katoliške in nacionalistične skupine). Isti ljudje so se ogrevali za komunistični kongres v Bruslju, za mladinski kongres v Ženevi, in še za masovne akcije, za celodnevne občne zборе in seveda za štrajk. Vsako leto mora za vsako ceno biti izvabljen štrajk, ki vzame akademikom in profesorjem vsaj 2 meseca dela in študija in miru.

Novo glasilo »1551« sicer s hvalevredno vnmemo zagovarja slovensko kulturo, a zviška ugotavlja vsestransko razvrednotenje vseh moralnih vrednot in blati univerzo, da je brez vpliva in veljave za gospodarski dvig in moralni preporod. Najbolj poučna pa je parola »Ne Moskva, ne Rim, ampak Ljubljana«. Morda nam nudi »1551« kompromis:

Se več. Tudi bodočo družbo si komunizem zamišlja na teh nezdravih materialističnih temeljih. Na ta način se odpoveduje bistveni nalogi, ki obstoji prav v nujni potrebi po odpravi kapitalistično-materialistične miselnosti. Komunizem gre v svoji zaslepljenosti še dalje in smatra za svoje prve in najhujše nasprotnike tiste, ki se bore proti materializmu. S tem dejstvom izgubi komunistična borba proti kapitalizmu svoj pomen. Za to maskirano borbo nam po temeljitem preiskovanju ostane le še osamljena krinka več-

»Mi pustimo Moskvo, če pustite vi Rim?« Gospodje okrog »1551«: naš narod je bil katoliški in slovenski študent, ki z narodom čuti, bo ostal zvest Rimu brez ozira na to, ali vi od Moskve odstopite ali se ji pridružite!

Cas je že, da enkrat za vselej tudi med akademiki na univerzi zavzamemo proti tem neštevilnim, skritim, venomer na zunaj se spreminjajočim strujam in frontam, ki nosijo vsak semester drugo ime, jasno tezo: Naše geslo sedanjim časom edino primerno, je: **Protikomunistična fronta.**

Za vse, ki se navdušujejo za slovensko univerzo, bolnišnico, inštitute itd. je mesta v tej fronti! Vsi, ki bi vstopili v to fronto, s tem jasno izpovedo, da se hočejo načeloma odpovedati Moskvi in komunizmu v vseh odtenkih pri naši skupni borbi. Potem bo mir med nami.

Skupno delajmo za našo bolnišnico, za zgraditev univerze, za reprezentanco itd., torej za zadeve, ki so naše in, popolnoma odkrito odklonimo vsak sum, da sledimo geslom in krilaticam komunističnih agentur.

Protikomunistična fronta na vseh poljih kulturnega, nacionalnega, gospodarskega, političnega udejstvovanja se oblikuje vidnejše od dneva v dan.

V Španiji je ta fronta na bojnem polju in na okopih, v Belgiji vodi najodločilnejšo politično borbo proti marksizmu in komunizmu, v Nemčiji, Italiji, Poljski, Bolgariji, Grčiji, Ogrski, Avstriji jo nosijo vlade, v Franciji se pojavlja v ljudstvu vedno hujši odpor proti sovjetizaciji Francije, kar bo morala upoštevati tudi vlada. Reči smemo, da se Evropa dviga, da se otrese smrtnega objema orientalsko tatarskega in židovskega demona, ki izsesava kri velikemu ruskemu narodu.

V to veliko protikomunistično fronto se uvrščajo vse sile, ki so sodelovale pri zgradbi evropske krščanske kulture. V njo stopajo vsi starodavni zdravi narodi: Kitajci, Japonci, Indijci po svojih najboljših plasteh in možeh, ker črpajo iz svojih starodavnih tradicij toliko zdravih sil in sokov, da bodo mogli izločiti strupene bacile boljševizna.

Protikomunistična fronta ne samo v politiki, ampak tudi v kulturi, prosveti, na univerzi, doma pa utrjevanje v katolicizmu, je danes naše geslo.

nega rovarja Žida. Katoličani vemo, da je taka protikapitalistična borba — čeprav bi bila pri tem ali onem iskrena — nezadostna, polovičarska, premalo radikalna.

Edini učinek nasilne komunistične kolektivizacije je prenos v rokah maloštevilnih bogatašev nakopičenega bogastva na državo, ki jo vodi še ožji krog samovoljnih diktatorjev. Ustvaritev državnega kapitalizma iz privatnega, torej samo sprememba nosilcev nakopičenega kapitala, lahko revnim slojem bolj škoduje kot koristi, ker še s tem prav nič ni

Stalin — Trocki

Proces proti Trockemu, Zinovjevu, Kamenjevu in tovarišem je nenadoma začudil in razburil vso Evropo. Malo prej je vlada v Kremli napovedala novo ustavo SSSR: demokracija in svoboda bosta zavlada na sovjetskem teritoriju, svoboda vere bo zjamčena vsakomur. Mesto preobrata k modernemu parlamentarizmu so priredili dramo, ki se je končala s šestnajstimi smrtnimi obsodbami, kakor v zasmeh za vse lepe besede in obljube, kot krepak korak nazaj k mračnemu azijskemu. Strah je pretresel evropsko ljudsko fronto in avstrijski komunist Otto Bauer je pisal takrat: »... kar se godi v Moskvi, je več kot zmota, več kot zločin; to je strašna nesreča, ki tepe socializem vsega sveta brez razlike stranke in namena.«

Mnogi so skušali razjasniti ozadje tega procesa, toda prišli so do zaključka: tu je neka zagonetka, ki jo zmanjkušamo razrešiti. Prav slutijo nekateri, da je Azija čisto drug svet kot Evropa, da je temna azijska miselnost, temelječa na instinktu, Evropejcu skoraj neumljiva.

Da lahko vsaj malo razumeš zadnjo krvavo dramo v Rusiji, moraš seči v zgodovino revolucije same in v idejno diferenciacijo boljše-
viških duhov.

Filozofski temelj boljševizma je materialističen. General Hoffman, ki zelo dobro pozna razmere v Rusiji, trdi, da je boljševizem na tej podlagi nezmožen širokega razvoja. Odpraviti je treba vse, kar je zgrajeno izključno na materialistični podlagi; to je edini pogoj za možnost razvoja. Ta razvoj se je že davno začel v Rusiji sami. Stalin se je začel oddaljevati od svojih osebnih prijateljev, diktatura stranke je jela slabeti in bistveni nauki komunistične stranke, nehajo biti najvišje merilo vsega. Prijatelj okrog Stalina, ki poznajo vse zločine drug drugega, se začno sumničati med seboj. Iz te podtalne borbe v Politbiroju se počasi dviga postava zmagovalca, bodočega rdečega diktatorja Stalina. Ze Lenin je slutil v njem divjo azijsko silo in svaril tovariše pred njim: »Svarim vas pred Stalinom!«

Po Leninovi smrti je boj za prvenstvo vse hujši. Trocki polagoma izgubi vse svoje funkcije, nato se Stalin otrese svojih dveh tekmecev: Zinovjeva in Kamenjeva ter se tako oddalji od stranke same. Nad-prostrano Rusijo zavlada diktator Stalin.

Razmere v stranki so slabe, zato uvede vanjo disciplino moči. Stranka je hotela po svoje oblikovati in vladati državo, država je v svojem interesu zahtevala, da se ji stranka pokori. Dvignila se je mlada generacija, ki je zahtevala pravico, da sme živeti za domovino, za Rusijo. Vojska se je preuredila in je poleg navdušene komunistične mladine postala najmočnejša opora diktature in države.

Lačne, zanemarjene tolpe zapuščenih otrok in mladih zločincev so pokazale vso zgrešenost nazora o družini in šoli. Staršem vrnejo vse pravice do otrok, ki si jih je prej izključno lastila država, učiteljem oblast nad učenci in prelomijo načelo popolne prepovedi zasebne lastnine. Vendar pa to še ni zavesten prelom z marksizmom, kakor bi pričakovali, pač pa so te izjave oslabile strankine doktrine in jih ponizale do nestalnih dogmatičnih formul, nezmožnih za življenje.

odpravljen pogubni kapitalistični duh in imajo neomejeni državni oblastniki kot edini gospodarji nad življenjem in smrtjo svojih podanikov še večjo možnost izkoriščanja in se v Sovjetiji te možnosti žal tudi v obilni meri poslužujejo. In komunizem, ki je v tem svojstvu še bolj kapitalističen kot kapitalizem sam, naj vodi protikapitalistično borbo in si pridobiva pristaše v maskiranih ljudskih frontah?

Stalin, ki nikoli ni posebno cenil teoretikov, mirno pusti ta razvoj. Kajti on, hribovec in kmet, je čisto različen od modernega intelektualca Trockega in njegov mračni, realni od instinkta navdani razum, utegne privedi Rusijo do prave socialistične države, kajti Rusija je temu Georgijcu mnogo bližja kakor ostali kontinent. Vendar tudi nanj ni pozabil. Nasprotno pa brani Trocki idejo večne revolucije in ga Rusija sama ne zanima dosti. On hoče svetovno revolucijo, ki jo podpihuje na vseh koncih sveta, prezirajoč posledice, ki jih ima njegova delavnost v Rusiji. (Dalje.)

I. mednarodni tomistični kongres se bo vršil od 23.—28. nov. t. l. v Rimu, ki sta ga sklicali papeževa Academia S. Thomae et Religionis Catholicae in papeževa Akademija znanosti Nuovi Lincei. Med drugimi se udeleži kongresa tudi naš g. profesor dr. France Veber.

Francoska je poslala kot zastopnika v Mednarodni urad dela jezuita Alberta Le Roya. Imenovanje jezuita na tako mesto pri taki vladi je vzbudilo veliko presenečenje.

Reprezentanca

Ne narod hlapcev — narod svobodnih ljudi — terja od nas bodočnost. (»1551«)

Tri sile se danes bijejo za obraz sveta, vsak izmed teh treh idejnih tokov hoče zase in izključno le zase pridobiti vsakega posameznika. Dva temeljita na materializmu, komunizem v različnih odtenkih popolnoma in odkrito, poganski nacionalizem, ki obožuje raso in mit krvi sicer še rabi včasih besede, ki zvane v smislu idealističnega nazora, toda po vsebini in bistvu so čisti materializem. Samo katoličezem stoji danes na braniku človeške duhovne svobode, človeška osebnost edino v njem ne utone v masi.

Totalitarna so ta gibanja, vsako izmed njih zahteva človeka popolnoma zase v vsem njegovem udejstvovanju. Od zabave do znanstvenega dela mora upoštevati norme svojega svetovnega nazora in jih s svojim življenjem ostvarjati.

Res je sicer, da vsi ljudje niso tako točno opredeljeni, da drugi zopet s pripadnostjo k tej ali oni skupini ne mislijo povsem resno in posledic iz nje za svoje življenje ne izvajajo, toda dejstvo je, da taki ljudje niso bili nikdar vodniki in oblikovalci življenja.

Tudi na naši univerzi se bije boj med vsemi tremi skupinami in vse skupne prireditve so še vedno pokazale, da imamo dosledno svojim različnim nazorom tudi različno gledanje na posamezna konkretna vprašanja in določene stvari. Vedno hoče le ena ideologija zmagati in izključiti obe drugi, kar je povsem naravno. Med svetovnimi nazori ni kompromisov. Zlasti ni kompromisov in skupnih nastopov pri nas, ker so doslej vse skupne nastope levičarski elementi zlorabili v svoje lastne namene.

Zato upravičeno dvomimo, da bi mogla reprezentanca, ki bi si lastila kompetenco, v vsem in izključno zastopati študentske interese in šla preko delokroga, ki ji ga predpisuje uredba, uspešno zastopati slušatelje Aleks. univerze. Kajti vedno se bomo v idejnih smereh ločili in dajali oddvojena mnenja in preklivali pravico zastopanja. Skrbi za materialni povzdig naše univerze pa itak vrši Akcija za izpopolnitev Aleksandrove univerze tako, da bo dajala povsod iniciativo, za delo samo pa zainteresirala univ. upravo in druge naše institucije in organizacije, ki jim mora biti preskrba slovenske univerze s potrebnimi materialnimi pogoji za študij pri srcu, za socialna dela pa imamo UZF, za podporne akcije imamo tudi posebna društva (JAPD, Vincencijevo konferenco, DPD).

»Čas je minil, ko je zadoščalo, da je bil slo-

Poglavja iz zgodovine nafte

O življenju Johna Davisona Rockefellerja (roj. 8. VII. 1839 v državi Newyork v USA) so napisali že debele knjige, o njegovi štedljivosti in pobožnosti (kalvinec!) predvsem pa o njegovem šestem čutu, ki mu služi pri pridobivanju denarja. Tudi nam se bo, ko bomo prebirali poglavja iz zgodovine nafte, razgrnila ta ali ona značilnost kapitalista kateksohen.

S 14. letom je začel svojo kariero kot tekač in je zaslužil tedensko 4 dolarje. Pridno je štedil, hodil v cerkev in zaničeval vse, ki so videli v tostranskem življenju svoj namen. Toda 20-leten je bil že solastnik komisijskega podjetja v Clevelandu. Ker pa je bil bister, je kmalu uvidel, da se da z malimi sredstvi le malo zaslužiti. Odločil se je in se napotil v deželo nafte, v Pensilvanijo. Tam je bilo polno vrtnih strojev, s katerimi so skušali priti do nafte. Mladi John pa je takoj spoznal položaj: dobro uspeva le ca 30% črpalnih priprav, torej je 970% verjetnost, da ne bo tukaj uspel. Toliko ni tvegati in se ni dal upijaniti od mrzličnega iskanja novih vrelcev. Začel je s skromno rafinerijo; nafto je predelaval v vsestransko uporaben bencin. Bili so štirje: brata

Clark, inženir Andrews in on. Spravil se je temeljito na delo; neprestano je hodil okrog in iskal ceneno nafto. V 3. letu je zaslužil 100.000 dol., kar je bilo mnogo, če pomislimo, da je pred 5 leti zaslužil na teden komaj 4 dol. Ko je podjetje lepo uspevalo, mu ni šlo v glavo, da bi moral dobiček deliti. Povabil je tovariše in predlagal, naj prevzame podjetje oni, ki največ ponudi zanj. Vsi so na to pristali. Pri notarju se je vršila dražba. S 500 dol. so začeli. Pozno pod večer je končno ostalo Rockefellerju za 72.500 dol. Zmagal je z močnimi živci in s prištedenim denarjem. Čeprav si je izpraznil vso denarno zalogo je kmalu zbral zopet krog sebe osebe, ki so mu dale na razpolago kapital.

Rockefeller je kmalu spoznal, da je težišče vse industrije, ki temelji na nafti, v prevozu. Videl je, da ne bogate niti lastniki vrelcev pa tudi ne lastniki rafinerij, ampak železniške družbe. Imel je misel, da bi položil cevi do Newyorka, pa nihče ni imel toliko denarja. Prevoz so obvladale 3 železniške družbe: Pennsylvania, Newyork Central in Erie. Rockefeller je najprej združil nekaj rafinerij v družbo Standard Oil s kapitalom 1.000.000 dol. Pol drugo leto je iskal zaveznikov. Ko se mu je posrečilo pridobiti 12 rafinerij, je osnoval interesno družbo South Improvement Company (SIC). Nato pa se je lotil dela.

Lepga dne se oglasi v ravnateljstvu železniške družbe deputacija SIC-je s sledečo ponudbo: SIC se zaveže, da se bo za ves svoj promet posluževala zgoraj navedenih 3 železnic; na postajah bo sezidala rezervoarje za bencin. Za vsako tono bencina, ki ga bodo prevažale konkurenčne rafinerije, plačajo želez. družbe odškodnino, ki jo dobe tako, da vsem razen SIC računajo dvojno pristojbino. Dnevno morajo poročati železnice SIC-ji, kdo je pošiljal bencin, komu in koliko. Jasno je, da je to bilo tako kričeče v nasprotju z moralo, da so celo poslovni gospodje ponudbo odklonili. Toda delegacija je to pričakovala, naslednjega dne pa se je zopet pojavila, bila je zopet odklonjena in se zopet vračala in sicer tako dolgo, dokler se železnice iz bogve kakšnih razlogov niso udale. Ko je Rockefellerju nekoč nekdo hotel napraviti moralno pridigo, mu je odvrnil: »Dragi prijatelj, tudi jaz sem proti tajnim popustom, če nisem sam zraven.« Govorilo se je takrat o milijonskih vsotah, ki so jih dobili ravnatelji, da so grozili, da bodo razrušili progo, če jim ne ugođe. Kakor že je bilo, — 18. januarja 1872 so železnice podpisale tajno pogodbo. 26. januarja so bile tarife že zvišane. Če je plačala SIC za prevoz soda 1.06 dol, je plačala konkurenčna rafinerija 2.56 in od tega je SIC dobila 1.06 dol. Torej je za vsakih 1000 sodov, ki jih je prevozila konkurenčna družba, SIC lahko prevozila 1000 sodov brezplačno. Ni čudno, da je povsod nastopil zastoj razen v SIC.

Ne vemo, ali je ta načrt originalna zamisel Rockefellerjeva, toda največ koristi od nje je imel dejansko on. Zopet se je podal na pot, toda tokrat ni iskal cenene nafte, ampak je obiskoval lastnike rafinerij. Mirno jih je poslušal, ko so mu tožili svoj obupni položaj, nato pa jim je začel dokazovati, da stoji tik pred konkurzom, toda on, velikodušni kapitalist, jih hoče rešiti in jih vabi, da se mu pridružijo. V plačilo je ponudil delnice ali denar. In v enem mesecu jih je od 26 pridobil 20. — Ker pa denarja ni imel, je vrgel na mizo čeke in delnice in izjavil: »Jaz na vašem mestu bi vzel delnice.« In večina je to storila.

Rockefeller je slutil, da bodo tajno pogodbo z železnicami odkrili, zato se je pravčasno zavaroval.

In res. Pogodbo so razkrili in v Titusville je nastala prava vojna psihoza proti R. in njegovi SIC. Zbrali so 1.000.000 dol. za boj proti njemu, delegacija je zahtevala preklic pogodbe, kar je tudi dosegla, SIC je bila oblastveno razpuščena, mase, ki so pobijale šipe na hišah članov SIC-je, so triumfirale. Toda ob svitu

venski človek dober uradnik in slovenska univerza tovarna dobrega uradništva.« Res je, da je ta čas minil, toda danes sili univerzitetno življenje po zaslugi nekaterih, da se vzgajamo v politične agitatorje in protia agitatorje. Prepričani pa smo, da bo nastopil čas, ko bo večina slovenskih študentov postala svobodna in se otrsela vseh vplivov komunizma in bo rasla z zavestjo odgovornosti za svoja dejanja iz katolicizma in slovenstva in si znala urediti razmere na univerzi tako, da bo onemogočila moskovskim agitatorjem vsako delovanje. Takrat bomo ustvarjali reprezentanco slovenske univerze, ki bo obenem reprezentanca slovenskega ljudstva, do takrat pa velja komunizmu boj vedno in povsod — do iztrebljenja.

Štrajk?

Zopet se šušlja po univerzi, da bomo štrajkali. Povodov je več kot preveč: šolnine, takse, hidrotehnični inštitut, bolnišnica itd. Pa to ni glavno. Glavno je to, da se štrajka, da se vsi akademiki spravijo v masno psihozo, da iz mene in tebe in vseh postane masa, ki ne bo več mislila trezno in s svojimi možgani, ampak poslušala demagoške govore o kavi, ki so jo zmetali v morje, in slavospeve sovjetom ter zgražanje nad fašizmi vseh vrst, ter se tako udeleževala prisiljeno ali prostovoljno komunističnega tečaja. Gromovniški govori najmanjše, a najdrznejše skupine, ki se po možnosti skriva pod plaščem strokovnosti in enotne fronte vseh akademikov za skupne študentske interese in se je doslej še samo enkrat proklamirala za marksiste, so se letos dobro obnesli, ko so nekateri iz njihove bližine kot zaupniki delavcev raznih tekstilnih tovarn v delavskih oblekah, da so premetili orožnike, vodili tečaje v tovarnah za časa velikega štrajka. Toda mi smo mnenja, da mora biti znanstveno delo na univerzi nemoteno in da mora to zaščititi univerzitetna oblast. Vse dosedanje skušnje nam jasno in brez izjeme dokazujejo, da so štrajki sredstvo, ki ga skrajni levičarji izrabljajo v politične namene. Vsak štrajk na slovenski univerzi pomeni v teh razmerah uspeh kominterne in ga kot takega kominterne v svojih poročilih registrira. Večina akademikov hoče, da se ji omogoči redno delo, zato vsako misel na štrajk v teh razmerah odklanjamo in pozivamo vse tovarišice in tovariše, čeprav niso z nami povsem istega naziranja, da pod geslom protikomunistične fronte vsako misel na štrajk in agitacijo zanj odločno zavrnemo.

Hodil po zemlji sem naši . . .

Kje domovina si?

Tu pod Triglavom in, okrog Karavank? . . .

Tu? Preko morja? . . .

O. Zupančič.

Zmerom, kadar sem mislil na Koroško ali pa Primorsko, sta se mi zdeli te naši zemlji tako daleč, obljudbena dežela, kamor ubogemu študentu ni mogoče stopiti. Zato sem si komaj dopovedal, da sem vendar že v Avstriji, ko sem hodil preko koroških polj, se sklanjal nad valove Drave in s čolnom po jezeru drvel. Naenkrat se mi je pa zdelo vse tako znano, domače, čisto naše. Vse, vasi in ljudje in križi, o čisto slovenski križi ob potih. Toliko sem se razgovarjal z ljudmi, kaj ljudmi, z znanci, ki se že dolgo nismo videli, pa se poznamo že tako dolgo — odkar živimo.

Zdaj čutim živo: saj vrsta kamenov in redko posejani bajoneti ob njih niso meja! Hiše, vasi, ljudstvo na polju, zavest tega ljudstva, to je meja!

V dvorani majhnega podeželskega mesta se je dvignil zastor, na deske smo prestavili

bakljad in ob zvokih godb rajajočega ljudstva je nastopil zmagoslavno pot on, Rockefeller, sam. Postal je lastnik večine rafinerij.

Na SIC pa ni nikdar pozabil in jo je v tej ali oni obliki vedno uporabljal. Njegova pot do moči in bogastva je nepretrgana zgodovina tajnih popustov in izločevanja konkurence. Tako se mu je posrečilo, da je združil vse probleme, ki so nanizane okrog besede nafta, v svoje energetske roke, ki so brez usmiljenja in sočutja vedno vodile vajeti tako, da se je k njemu stekal vedno denar.

Njegov pogled na svet

(Konec.)

Sedaj sva našla. Ti in jaz sva prerez, del prereza, del dotikalnega prostora, kjer se sečeta dva različno zakrivljena štiridimenzionalna sestava matematičnih točk. — Toda presečišče je vendar abstrakcija, prazen nič, meja, kjer enega ž e več ni, drugega pa še ni. Seveda, seveda. Kdo pa si ti, da bi bil rad več kot vesoljni svet? Ako je svetu prav, da je naraven iz suhih števil, bo še tebi, če postaneš dotikalnišče takih svetov.

Sedaj pa bolj podrobno. Videli smo, kako dva matematična svetova tečeta drug skozi drugega in kako je to, kar nazivamo vesoljstvo, njuno vsakokratno presečišče. Toda oba sta zakrivljena, oba sta zgubana. Dva stara krompirja, recimo. Kaj se zgodi, kadar gre guba sveta št. 1 skozi ravnino sveta št. 2? Tvori se prerez, ki mu pravimo telo. Kaj se zgodi, kadar gre guba sveta št. 2 skozi ravnino sveta št. 1? Tvori se prerez, ki mu pravimo duša. Kaj se zgodi, kadar gre guba sveta št. 1 skozi gubo sveta št. 2? Tvori se prerez, ki mu pravimo živo bitje. Kaj se zgodi, kadar sta gubi prešli druga skozi drugo? Nastopi smrt in mir. »Pred rojstvom in po smrti je mir. Pred rojstvom ni časa, po smrti ga tudi ni. Pred življenjem in za njim ni sprememb. Vsak samostojen svet je večni in mrtev. Le takrat, ko hrumi skozenj drug svet, živi v skupnem prerezu. Ni izključeno, da oživi večkrat, ker

košček življenja iz Primorja. Skril sem se zadržaj v dvorano in hotel doživljati vse kot oni, ki so sedeli pred menoj, preprosto in živo. Oni so bili do malega vsi ubežali pred nasiljem v odrešeno domovino. — Šele ko mi je udarila luč v obraz, sem se predramil; videl sem le sklonjene, objokane obraze. Čudno. Takrat sem občutil tudi jaz vso tisto žalost po izgubljenem domu, domotožje močno in grenko, kot oni . . .

Tako rad bi spet pustil vse in romal h Gospej Sveti in nazaj proti Celovcu, da bi naj-severnejšega Slovenca obiskal in vsakemu posebej stisnil roko, pa v Gregorčičevo domovino bi rad potoval in na naše slovensko morje bi šel. Saj ne vem, če bi sploh kaj prinesel tem našim ljudem, vem pa, da vsi mi mnogo premalo storimo za nje. Enkrat se tolažimo s kraljem Matjažem, ki nas bo odrešil. O, Matjaž! Zdi se, da je to obup nad lastno močjo. Ali pa se opogumimo in se razdivjamo na ulici in mislimo, da smo storili največje domoljubno delo. Da, nekateri so tako podli, da izrabljajo take prilike za svoje strankarske namene. To ne bo odrešenje.

In vendar, nekaj moramo storiti. nemški nacionalizem ne bo dopustil slovenske besede in ne slovenske pesmi. Jasno! Saj tudi boljševidem z največjo krutostjo zatira vsako ukrajinsko življenje. To je pravica modernih izmov! — Pač pa družji ljudi, kakor tudi narode, pa čeprav so si med seboj različni, pravo prijateljstvo in medsebojna obzirnost, ki izhaja iz resničnega krščanstva.

Mi se bomo borili za svoje pravice z duhovnimi sredstvi, ki so edina vredna človeka. Živ, nepretrgan stik z našimi brati onkraj meje more dati trpečim in zatiranim moči in upanja. Vedeti moramo za vsako našo faro in vas. In našim kmetskim ljudem in delavcem povejmo, da je še polovico našega naroda neodrešenega. Posebno pa naj zvedo študentje v šolah za našo najbolj krvavečo rano.

Akademski urad dela na univerzi v Ljubljani se priporoča staršem, da se glede instrukcij obračajo nanj. Naslov: Akademski urad dela, univerza. — Uradne ure vsak dan od 11—12 (na dvorišču univerze).

lahko sreča več različnih svetov« (308).

Pri tem pronicanju dveh svetov drugega skozi drugega je mogočih več slučajev. »Včasih se loči duhovna guba od fizične, ki je še vsa ostra, močna. To je zgodnja smrt. Včasih se zruši fizična guba, dočim je »duhovna« še vsa krepka. Tudi to je zgodnja smrt. Redke so »naravne smrti«, ker so istočasno pojemanje fizične in duhovne gube, njuni istočasni prehodi v praznino« (304). Naloga zdravnika je torej, — da se znanstveno izrazimo — podaljševati gube zakrivljenih štiridimenzionalnih sestavov matematičnih točk.

Kako je z nesmrtnostjo? Ker sta telo in duša »le dela prereza skozi dve resnični gubi«, je »telo umrljivo, ker je le bežen pojav. Prav tako je umrljiva duša« (304). Oba matematična svetova, ki sta nas bila ob svojem srečanju tvorila, sta seveda večna prej in slej. Še več. Ko gresta gubi obeh svetov druga skozi drugo, zarišeta s svojim potom določene like. Te like bi lahko kako poimenovali, recimo takole: »Celokupnost vseh mojih duševnih oblik je moj duh, moja osebnost. Celokupnost vseh mojih telesnih oblik je moja telesnost« (306). »Osebnost je večna, nesmrtna, kakor duhovni svet. Telesnost je tudi večna, tudi nesmrtna, kakor je nesmrten fizični svet. Bežna sta le duša in telo« (307). Osebnost je večna, kakor sta večna trikotnik in krog.

Zdi se mi, da nisi zadovoljen s tako nesmrtnostjo. Praviš, da ko bi kdo to gibanje gub, ki naj ustvari tvojo osebnost, vsaj s kre-

Individualizem, kolektivizem in katoliška socialna akcija

(Konec.)

Svet čaka na odrešenje. Dati mu ga moramo katoličani. Svet je bolan na duši in na telesu, za oboje imamo zdravila mi: pravno obnovo in preureditev ustanov.

Človeštvo se danes izgublja v materializmu in kleči na kolenih pred mrtvo snovjo, malikuje stroje, tehniko in denar, ali pa se zateka v mistiko bajeslovne dobe in išče starih nacionalnih bogov. Oboje je zgrešeno. Svetu moramo povedati, da ni realist tisti, ki vidi samo snov, ampak da je realist oni, ki priznava poleg čutnega še nadčutni svet, ki ga sicer videti ne more, ki ga pa zaznava po učinkih in delovanju dan za dnem, korak za korakom. Povedati moramo človeštvu, da bdi nad svetom njegov Stvarnik, ki bo poklical ob svojem času vsakoogar na odgovor za vsako njegovo delo in za vsako njegovo misel, povedati moramo sebi, da nas je postavil Bog v velik čas, v dobo zmede in stiske, da pokažemo pravo pot svetu v bodočnost. Od nas zahteva morda več, kot je zahteval od prejšnjih generacij, zato pa nam bo dal tudi več moči in milosti. Mi pa moramo smatrati za odliko, da nam je dal možnost tako velikega in tako važnega dela, ki ga je prvič opravil sam z dvanajsterimi, danes pa ga naložil nam, namreč da zopet pokristjanimo svet in ljudi od najgloblje notranjosti do vsega zunanjega in javnega udejstvovanja. Postavil nas je pred probleme, ki so najbolj pereči, ker zadevajo ohranitev človeškega življenja, toda dal nam je tudi smernice, kakor sta nam jih v njegovem imenu podala iz vedno nespremenjenih katoliških načel za sedanost primerno Leon XIII. in Pij XI.

Ureditev družabnega življenja je sicer izročena človeštvu, da si ga samo ustvari po svojem okusu, vendar pa je vezana na osnovna načela naravne in krščanske sociologije. Zato ni pravilna družabna ureditev, ki gradi samo na posamezniku in ni pravilna ona, ki gradi samo na družbi. Individualizem in kolektivizem sta protinarnava. Družabna ureditev mora graditi na posamezniku, kateremu priznava lastno osebnost in svojski namen, namreč, da se vrne k Bogu, in na družbi, ki naj skrbi za občo bla-

ginjo in ustvari pogoje, da more posameznik doseči svoj končni cilj. Družba pa sme v redu naravnih vrednot zahtevati, da posameznik upošteva pred lastno koristjo občo korist in ga more v moči svoje naravne oblasti k temu tudi prisiliti. Jasno je, da moramo danes prebroditi težave na gospodarskem polju, ki nam jih je v obilni meri zapustil v dediščino individualistični liberalizem le, če se otresemo pretiranega individualističnega duha in se podredimo družbi in pa, če prevzame družba v svojo upravo nekatere panoge gospodarstva za stalno v svoje roke, na druge pa vsaj v prehodni, sanacijski dobi dobi več vpliva. Ne moremo namreč dopustiti, da bi posameznik gospodaril v škodo skupnosti, na drugi strani pa zopet ne moremo dopustiti, da bi družba izrinila iz gospodarstva iniciativo posameznika.

Kadar govorimo o poklicnostanovskem družabnem redu, nas mnogi gledajo s skepsjo, drugi posmešnovalno kažejo na Avstrijo in Italijo, češ da je stanovski red ali utopija ali pa državno gospodarstvo. Dejanska resnica pa je, da smo vsi v zadregi, kje naj pričenmo najprej delati.

Prehod v nov družabni red se ne bo izvršil kar čez noč. Treba bo mnogo dela in študija za vsako deželo in narod posebej, ker bo vedno nekoliko različen zaradi različnih razmer, mislimo pa, da se mora najprej izvršiti organizacija katoliških delavskih in delodajalskih sindikatov, ki jim okrožnica pripisuje veliko važnost v prehodni dobi. Ti morajo zajeti in organizirati vse katoliške delavce in delodajalce. Čim bodo zastopniki obojih sindikatov začeli vzajemno reševati skupna vprašanja, se bodo samo po sebi razvile korporacije, ki se bodo preko zbornic vseh stanov združile v gospodarski svet, ki bo prevzel od politične oblasti vse posle gospodarskega in kulturnega značaja.

Naše delo gre torej vzporedno v dveh smereh: v poglobitev verskega življenja in poglobitev izobrazbe katoliškega svetovnega nazora ter v pripravo poti za idejo in uresničitev krščanske ljudske države.

do začrtal bi nekaj bilo, tako pa da je gola abstrakcija. Kajti matematične točke obeh svetov da so vendar nespremenljive, zato se ta »skozihod« nima ne kam ne s čim začrtati. Taka osebnost da je ravno tako realna, kakor zemeljska os. — Napuh! Sam napuh te jel! Kako hočeš biti bolj realen, kakor sta matematična svetova, ki te tvorita? Ne pozabi, da si prerez, meja, nekaj, česar ni. Pa niti ne morda prerez skozi kruh ali sir — tudi to bi sicer ne bilo kdo ve kaj — ampak prerez dveh matematičnih svetov. Dvakrat nič.

Kaj pa Bog? Jeans in njegov filozof Berkeley trdno verujeta vanj, da moreta razložiti razliko med »našim resničnim« svetom in med samo »možnimi« matematičnimi. Resnični svet je tisti, ki nam ga Bog da zreti v svoji misli. Ko bi se tudi Vidmar podal na to pot, ki se proti koncu že nekoliko odpravlja nanjo, bi se morda še kdaj srečali in pozdravili. Toda z oslovskega mostu ni mogoče zapaziti nobene razlike med resničnim in možnim svetom. Vsi so enako realni, enako večni in nespremenljivi. Stvarnik bi ne imel kaj ustvarjati, v Vidmarjevih svetovih ni mesta zanj. Toda z besedo Bog je drugače. Ena najpriljubljenejših mu je, če le more, jo zapiše. Celo o človeku bodočnosti, o nadčloveku, ki mu bo vesoljstvo izraženo v eni sami matematični enačbi, ni prepričan, da jo bo opustil: »Ali bo dal celokupnosti vseh matematičnih svetov ime Bog ali ne, ni važno. Imena sploh niso važna. Vedel bo pa, da ta celokupnost preprosto je, da ji čas ne poteka, da je do zad-

nje pičice razumna, da je vsegamogočna, ker v nji ne manjka ničesar; da je neskončna in večna. Kje pa je potem razlika med njo in Bogom?« (238). Nam bi se zdelo bolj na mestu vprašanje: Kje je kakšna podobnost med to mrtvo abstrakcijo in med osebnim Bogom krščanstva?

Ves zbežan si in skrušen. Ni lahko biti prerez matematičnih svetov, nečastno in nevarno je. Pa se še priporočati nimaš komu. Pred »Celokupnostjo vseh matematičnih svetov« vendar nima smisla klečati. Kaj pa, ko bi avtor vendar ne mislil zares? Čemu bi sicer posebe poudarjal, da se ne šali? Uradni demanti je vedno sumljiv.

Priznam, da bi bilo mogoče knjigo drugače brati in da je morda drugače mišljena. Morda se nama avtor hudomušno smehlja, ko ne moreva prenesti pogleda na svet, ki se kaže v tako nemogoči obliki. Morda mu je vse to, kar smo iz njegovega dela posneli, samo brezpomembna fabula, ki naj na privlačen način veže težko prebavne sodobne fizikalne in matematične izsledke. Morda nas je hotel z naslovom sam opozoriti, naj te fabule ne vzamemo tragično. Morda. Toda »Straža« se ne briga za tiste, ki tovorijo matematiko in fiziko ali kaj podobnega. Takoj pa ustavi in preišče vsakoogar, ki bi rad vtihotapil nov svetovni nazor. Zato se je ustavila tudi ob Vidmarjevih knjigah in skušala dognati, kaj nosita. In nazor, ki ga je našla, bodisi da je mišljen resno ali za šalo, se ji zdi nesmiseln in poguben.

Taktika ljudske fronte v Kini

Boljševizem ne posveča pažnje samo zapadnim evropskim deželam, ampak se skuša uveljaviti tudi na vzhodu, kjer izkorišča trenja med različnimi imperializmi v svojo korist.

Na ozemlju prostrane Kine je boljševizem že večkrat menjal svojo metodo. L. 1923. je komunistična stranka postavila v svoj program enotno nacionalno fronto proti imperializmu. Obenem je SSSR sklenila s kitajsko vlado pogodbo, ki je prevratno delo rdečih agentov še olajšala. Židovski boljševik Grusenberga - Borodina je že dve leti nato dal znamenje za ofenzivo. L. 1927 je bil dosežen višek v oboroženem uporu. Po zlomu upora so napovedali boljševiki boj vladi in so se z vsemi silami trudili vzdrževati stalno državljansko vojno. Agentje so se razpršili na deželo, orožje so tihotapili na debelo iz SSSR. Stavke, eksplozije in atentati so se vršili drug za drugim. Ob napadu na ministrskega predsednika Vang-čing-va v novembru lanskega leta so odkrili komunistično teroristično organizacijo, ki je hotela za vsako ceno umoriti Čiang-Kai-Seka.

V juliju lanskega leta pa je bila sprejeta na VII. svetovnem kongresu kominterne Dimitrova taktika »trojanskega konja« in so takoj dali povelje, naj se osnuje kitajska »ljudska fronta«. Na kom. mladinskem kongresu, ki se je vršil nekoliko pozneje, je zastopnik Kine Lju-Kan-Tin zahteval ustanovitev politične masovne organizacije pod imenom »Mladinska zveza za boj za osvoboditev domovine«. Odslej so vsa prizadevanja komunistov usmerjena v ustanovitev skupne enotne fronte. Dimitrov je ob 15 letnem kongresu kitajske kom. stranke označil kot najvažnejšo zgodovinsko nalogo stranke, da postane pobornik enotne nacionalne fronte proti japonskim osvajalcem. Kot najboljšo sredstvo, da se odvrne japonski fašizem, predlaga osnovanje enotne demokratične republike za celo Kino in meni, da je Kina najvažnejši del svetovne bojne fronte proti fašizmu in vojni. Komunistični vodja v Kini Van-Min pravi, da se vrši boj v sedanjih etapi izključno proti smrtnemu sovražniku, japonskim osvajalcem in da ne vidi nobenega razloga, zakaj ne bi sklenila stranka v boju proti skupnemu sovražniku zveze s Čiang-Kai-Šekom.

Boljševizem se torej poslužuje kitajske nacionalne zavesti, s katero bi rad uničil japonski imperializem, ki ne ovira samo SSSR kot države, ampak je z močno roko zavrl možnost boljševiške propagande. Z netenjem sovraštva in nemira hoče pripraviti ugod-

na tla za krvavo revolucijo, ki jo bo zopet izkoristil mednarodni Žid.

Daleč je Kina in daleč Japonska. Dogodki in vznemirjenja njunih prostranih meja in trenja vseh teh 500 milijonov le redko zaidejo med nas. In vendar se dogajajo prav tam veliki dogodki. Boljševizem se z brezbožniško propagando dviga proti Bogu in veri sploh. In če se mu posreči iz src teh milijonov in milijonov iztrgati vsako vero, ne moremo več upati na znosno ureditev družabnega življenja na svetu, ker bo uničen temelj, ki edini je trden in močan dovolj, da kljub človeškim slabostim in zlorabam vzdržuje zgradbo človeške družbe vsaj v znosnem redu.

Diplomske izpite na filozofski fakulteti v Ljubljani so v oktobrskem terminu 1936 naredili in prejeli fakultetno diplomu ti-le kandidati in kandidatkinje: Anžič Boža (skupina za nar. jezik in knjiž.); Bezljaj Franc (izjemna skupina); Brečko Zofija (pedagoška skupina); Brušič Zvonimira (pedagoška skupina); Čadež Marijan (matematična skupina); Česnik Milica (romanska skupina); Eržen Antonija (romanska skupina); Fettich Milena (romanska skupina); Gregorič Danica (biološka skupina); Jaklič Helena (pedagoška skupina); Kerin Jožefa (romanska skupina); Kobal Viljemina (pedagoška skupina); Kotar Herman (germanska skupina); Lavš Nada (germanska skupina); Lechleitner Erna (germanska skupina); Muzlovič Marjeta (romanska skupina); Puc Olga (pedagoška skupina); Razlag Bronislava (germanska skupina); Serajnik Zdenka (skupina za nar. jezik in knjiž.); Smasek Emil (pedagoška skupina); Stopar Bogomir (romanska skupina); Šauli Hjeronim (filozofska skupina); Škoberne Bogomil (romanska skupina); Vrščaj Zinka (germanska skupina); Zei Miroslav (biološka skupina).

APL je letos dosegla, da se vrše redni pregledi akademikov. Dosedanji pregledi so pokazali, da je skoraj 100% akademikov okuženih, vendar je k sreči v večini primerov le ostanek prvega okuženja, ki trenutno ni nevaren, v nekaj primerih pa se zdi, da bo treba podrobnejšega zdravljenja in zboljšanja hrane. APL si prizadeva, da bi se zgradil na Golniku posebni paviljon za akademike, kjer bi se brezplačno zdravili, kateri so nujne pomoči potrebni, do takrat pa naj se dovoli za bolne akademike vsaj pet brezplačnih mest. Gotovo je to upravičena želja slovenskega študenta in prosimo merodajne čimtelje, da se za ureditev te študentske zahteve zavzamejo.

Krog zidovja sva zavila v drevored. Vsa daljna jesenska pokrajina je blestela v jasni sončni luči. Sonce se je igralo na njenih temnih laseh, v očeh ji je gorel svetel blešk, tihi odsev jasnega dneva. Nekje sva našla še prazno klop, vso od sonca obsijano, in sedla.

»Teško je dekletu, ki se naenkrat samo znajde v tujem mestu, brez prijateljev in se zaupa prvemu človeku, ki zna lepo govoriti,« je žalostno dejala.

»Zadnje dni bi skoraj spet izgubili eno naših deklet, ki se še niso vdale najnovejši miselni modi: komunizmu. Še preden je prišla v Ljubljano, ji je pisal neki Rado, s katerim se je v počitnicah nekje mimogrede spoznala, naj mu sporoči, kdaj pride, da jo bo prišel čakati. — Končno ji je bilo vseeno, če pride ali ne; odpisala je. Ko je nekega meglenega jutra doletel član počasi pripihal v Ljubljano in pripeljal Jelko s seboj, so jo pred kolodvorom že čakali trije junaki. Pobasali so njene kovčke in šli so proti njenemu stanovanju. Gospodinja se je malo začudila njenemu častnemu spremstvu, rekla ni nič.

Potem so šli z njo na univerzo, poiskali njene dokumente, ji razkazali to in ono, da je bila resno presenečena od njihove velike uslužnosti.

Vrnite naše pravice!

Pred kratkim je bila spremenjena uredba, po kateri so imeli bolni akademiki pravico, da se peljejo domov s četrtinsko železniško karto. Zdaj te pravice nimajo več. Z različnih strani slišimo sicer lepe obljube: »Poizkusili bomo«, »Če bo mogoče«, »Na vsak način bomo intervenirali« itd. Toda obljub smo že sili, hočemo dejstev, zahtevamo svojo pravico. Zato naglašamo:

S to spremembo so najbolj prizadeti gmotno najslabše situirani. Kako naj se zdaj vozi akademik n. pr. v svoj 250 in še več kilometrov oddaljeni domači kraj v Prekmurju? Cele voznine niti bogatejši študentje ne plačajo lahko, revnejšim pa je to sploh nemogoče. Bolni pa navadno niso premožni, marveč večidel siromašni študentje, ki živijo po vlažnih, temnih, nezakurjenih sobah, pogosto brez zajtrka ali večerje in s skromnim kosilom, brez tople obleke itd. Kako naj se tak bolni tovariš zdravi v Ljubljani, kjer se živa duša ne briga zanj? Večina ima stanovanje in hrano ločeno; kadar je bolnik primoran ostati v postelji, z največjo težavo dobi svojo hrano, ali pa mora iti vendar ven in tako lahko popolnoma uniči svoje zdravje. Če odgovorni krogi le malo mislijo na zdravje študentov, se mora ta uredba takoj spremeniti.

V tej zvezi pa se moramo dotakniti tudi sorodnega problema, ki tudi že dolgo čaka rešitve. Naš akademik ima trikrat na leto polovično vožnjo domov: za Božič, za Veliko noč in konec šolskega leta. To je vsekakor premalo, ker smo za ves ostali del leta tako rekoč odrezani od doma. Neobhodno potrebna je pravica do polovične vožnje tudi za semestralne počitnice. Mnogi izmed nas morajo zaradi prevelikih voznih stroškov ostati tukaj. Študirati pa ne morejo, ker so težave na stanovanju in pri hrani še večje. Tako izgubljajo čas in kvarijo svoje zdravje. Kako drugače se godi našim tovarišem na Češkoslovaškem! Tam imajo polovično vožnjo domov kadarkoli med letom, potrebna je le navedba vzroka. V skupinah pa se lahko peljejo z polovično voznino kamorkoli. Kdaj bomo imeli mi to pravico?

Zahtevamo:

1. Četrtinsko vožnjo za bolne akademike naj nam takoj vrnejo.
2. Za semestralne počitnice in za res nujne slučaje (smrt ali težka bolezen v rodbini i. dr.), naj velja polovična vožnja.

Akademiki, vpišite se v ASK!

Popoldne jo je Rado spremljal na sprehod. Govoril ji je o akademskem življenju, o fantih, o društvih in o nekem literarno-socialnem krožku. Posebno se je navduševal za njegovega predsednika, lepega idealnega fanta, polnega navdušenja za sveto slovensko stvar, za procvit in blagor ponižanega in tlačenege našega naroda.

»S tem, s plesi in kinom navadno začno pri nas.«

»Jelka je počasi začela misliti nanj. Rado ji je prinesel njegove pesmi, ki jih je čitala z vso mlado dekleško vero —

— in se zaljubila v idealnega pesnika.«

»Morda bi počasi prišlo tudi to. Nekega večera jo je Rado povabil na sestanek njihovega kluba. Nekje v št. Petru jo je peljal v gostilno. V »boljši« sobi je skozi tobačni dim komaj razločila nekaj fantov in dve dekleti, ki so bili že vsi nekako motni od dima in vina.

»Tovarišica, naš predsednik,« ji je predstavil visokega fanta, s čudno izživetim obrazom. Sedla je poleg njega. Nič ni bilo na njem tiste bajne lepote, še manj idealizma v njegovih besedah, ko je začel siliti vanjo s trapastimi pokloni ljubezni in neutošnega hrepenenja po njej. Več kot eno uro so že sedeli v zakajeni sobi in o literaturi ni še zinał nihče

Nepotrebne jeremijade

»1551« se še sedaj ne more pomiriti, zakaj Slovenci edini od vseh kulturnih narodov nismo šli na »mirovni« kongres v Ženevo gledat sovjetsko delegacijo — pardon, zakaj se nismo udeležili tega kongresa. Ob tej priliki našteva vesti, ki so jih časopisi v enem dnevu prinesli o oboroževanju Amerike, Belgije, Nizozemske, Italije, Nemčije. Nam pa se čudno zdi, kako da ta dan časopisi niso ničesar poročali o oboroževanju ali o poldrug milijon močni sovjetski armadi, o mrzličnem izdelovanju ogromnih količin najmodernejšega orožja po vseh sovjetskih tovarnah, o dvesto sovjetskih divizijah, od katerih je vsaka opremljena s 60 lahкими in 30 težkimi topovi, 50 tanki, 120 oklopnimi avtomobili, 25 avioni, pa pravijo, da je to še premalo, da morajo na tem polju prekositi zapadno Evropo in celo Ameriko. Ali to oboroževanje ne ogroža svetovnega miru, in to celo kljub dejstvu, da se je sovjetska mladina udeležila svetovnega »mirovnege« kongresa?

1551 še vedno žaluje, da se Slovenci mirovnege kongresa v Bruslju nismo udeležili. Morda je najbolj obžalovati našo odsotnost v nedeljo, 6. sept. na Heyselskem stadionu, kjer bi lahko pozdravljali z dvignjeno pestjo in klicali z ostalimi »Letala za Španijo!, topove za Španijo!, živela Španija!« in zapeli internacionalo?

Samo 30 - Din

na leto žrtvujte, pa boste redno dobivali naš list. Če ga že imate, ga plačajte svojem prijatelju. Na vsak način pa nam dobite vsaj enega novega naročnika!

Naročajte in berite

»Stražo v viharju«, ki hoče kazati katoličanom jasno pot v bodočnost

Zgodba iz naših dni

Lepega sončnega dne sem slonel na gradu ob ograji. Gledal sem na snežne gore in mislil na ves ta lepi svet pod seboj, poln veselja in radostnega smeha, joka in kletve, ko me nekdo zbudi iz prijetne zamaknenosti.

»O čem sanjate, gospod filozof,« mi je rahlo zavzvenelo na uho.

Začuden sem pogledal: »O... odkod gospodična?«

»Na sprehodu sem, v mestu je predolgčas sedaj. In ti?« mi je podala roko.

»Tudi nekaj takega kot ti.«

Kmalu sva se pogovorila kdaj sva prišla, kaj študirava, kako se počutiva in slično, kakor je pač med bruci navada.

»Kaj si prej tako verno premišljeval?«

»Na marsikaj sem mislil in tudi na nas vse, ki smo prvič prišli v ta svet, poln novih doživetij in iskanj, kako bi nas nekateri radi dobili zase, posebno vas, dekleta.«

»Vem. Ko včasih iščeš kakšno stvar, se ti pridruži fant, ki ti s preveliko vnemo razlaga to in ono, se ti predstavi, te povabi na sprehod, ki ga spriči njegove vlnudnosti skoraj ne moreš odkloniti.«

besedice. Slavili so prihod nove članice. Dekleti sta se smejali, nekdo je s pijanim zanosom drugemu razkladal o prešernih radostih v boljševiškem raj — Rusiji. Vstala je, da bi šla. Niso je pustili. Končno so pristali, da jo predsednik spremi domov. Šla sta. Pot je bila dolga kot še nikoli. Njen kavalir ji je vso pot nekaj neslanaril o ljubezni, da brez nje ne more živeti. Globoko se je oddahnila, ko se mu je iztrgala iz rok in zaklenila za seboj vežna vrata. Drugi dan ji je nekdo opisal tiste ljudi, ki so že vsi imeli zaradi komunizma opravke s sodnijo.«

Marica se je zagledala nekam v daljavo. »Kakor pravljica je vse to,« je rekla čez čas zamišljeno.

»Da, bridko resnična pravljica iz naših dni.«

»Kaj pa Jelka?«

»Ne bo tako hitro verjela vsaki sladki besedi.«

Z Marico sva krenila po hribu navzdol. Na poti sva srečala Jelko, ki je z jasnim obrazom strmela v zahajajoče sonce.

Poravnajte naročnino!